

**بارکد را اسکن کنید
این گفت وگورا
بصورت ویدئویی
ببینید**

اسیر رنجمن، ایران

تجارت باترکیه به موافقتنامه تجارت آزاد می‌رسیدیم، نه اینکه عقبگرد کنیم. خب این امر به روحیه تجاری و سیاست‌های تجاری ایران برمی‌گردد. ما در افغانستان تجارت موفق داشتیم، ولی باید برای موفقیت بیشتر به سمت ثبات و بهبود برویم، ما باید ضمن بهبود کیفیت کالا و تسهیلات بیشتر، به تجار افغانی برای صادرات به ایران کمک کنیم، ما باید آنقدر تسهیلات به تاجر افغانستانی بدهیم که اگر بخواهد کالای خود را صادر کند این کار را از کانال ایران انجام دهد. ما همچنین هیچ محدودیتی برای صادرات با روسیه نداریم، محدودیت آن زمانی ایجاد می‌شود که ما به‌علت نداشتن کیفیت لازم، امکان حضور در بازارهای آن کشور را نداشته باشیم. این مساله دیگر نه ربطی به سیاست خارجی دارد و نه وزارت امور خارجه بلکه به خودمان برمی‌گردد. ما باید کیفیت تولیدات داخلی کشور را بالا ببریم و سازوکارهای صادراتی درست کنیم. ما سال گذشته در یکی از استان‌ها تصمیم گرفتیم که سیب این استان را به هند برسانیم. خریدار در هند نشسته بود و برای خرید سیب جدی بود؛ اما ما در این طرف دنبال ایجاد سازوکار صادراتی بودیم، به ما گفتند سده‌ها صادرکننده سیب! که یکی یک کانتنر دارد، یکی سه تا و دیگری تعداد بیشتری دارد. مگر می‌توان در این وضعیت محصول را صادر کرد؟ راه درست این است که ما بگوییم آن استان چند صادرکننده بزرگ سیب دارد که آنها در کیفیت و بازاریابی با هم رقابت می‌کنند و می‌توانند برای چند سال صادرات سیب ایران به هند تضمین بدهند؛ این کار یعنی صادرات، بنابراین ما نیازهای بسیار زیادی برای اصلاح ساختار داخلی خودمان داریم، ما در صادرات خودمان در سالهای ۹۸، ۹۹ و موق بوده‌ایم و در سال آینده هم قطعاً موفقیم؛ اما این روند پایدار نیست، علت آن هم این است که شرایط اقتصادی منطقه تغییر کرده است. کشورهایی که وابسته به نفت بوده‌اند آسیب دیده‌اند. کرونا هم سبب شده که اقتصاد بسیاری از کشورها آسیب‌های شدیدی به خود ببیند. اقتصاد این کشورها بشدت کوچک شده‌اند، راهش این است که ما به دنبال بازارهای بزرگ و پایدارتری هم مانند بازار چین، هند، بازار آسیای جنوب شرقی، ویتنام، تایلند و کشورهای باشیم که امروز پذیرای کالا ما و تجارت با ما هستند.

با این اوصاف به نظر می‌رسد کشورهای حوزه شرق در مقایسه با کشورهای منطقه خاورمیانه زمینه بهتری برای توسعه تجاری ایران دارند.

ما باید تخم مرغ‌ها را در هیچ سیدی به تنهایی جمع نکنیم. هرچه بیشتر این تخم مرغ‌ها تقسیم بشوند، امنیت تجاری بیشتری دارد. ما باید به‌دنبال بازارهای نو و تثبیت خودمدان در بازارها برویم؛ مثلاً یکی از ایرادهایی که در کشور ما وجود دارد، تصمیم گیری‌های لحظه‌ای است، مثلاً یکی از معادن ما رفته در کشوری برای تولیدات خود بازار پیدا کرده و دو سال هم بدقیه آن کشور مواد خام فرستاده است؛ اما ما یک‌دفعه اعلام کردیم که صادرات فلان ماده خام ممنوع است. خب این فرصت بازار از دست می‌رود. پیشهاد من این نیست که وقتی کارخانه‌های خود ما نیاز دارند، همه مواد خام را صادر کنیم بلکه منظورم این است که باید سیاستی را تحت عنوان صادرات و واردات هوشمند انتخاب کنیم، ممنوعیت، راهکار نیست، ما می‌توانیم به صادرکننده‌ای که به وارداتش نیاز داریم بگوییم شما فقط می‌توانید درصدی از کالای خود را صادر کنید و ما به بخش دیگر آن نیاز داریم. به این ترتیب رابطه او با بازارش را قطع نمی‌کنیم. او سه سال زحمت کشیده تا بازار خود را پایدا کرده و بازار او به اعتماد کند. امروز به دست آوردن بازار صادراتی بزرگ‌ترین هنر تجارت خارجی کشورها است، ولی ما به سادگی بازار را از دست صادرکننده آن می‌گیریم. الان مواردی وجود دارد که کشوری به‌طور مثال می‌آید از خاک ما سیب زمینی به عراق صادر می‌کند و عراق جلوی ورود سیب زمینی ما را به دلیل کیفیت نامناسب می‌گیرد. این جای تأسف دارد. چرا ما اجازه دادیم که سیب زمینی بی‌کیفیت به مرز برسد چرا گمرک ما اجازه داده که این کالا برسد؟ چرا سازمان‌های موظف ما در دوران قریطنه اجازه داده که این کالا به‌نام ایران وارد خاک کشور دیگری شود. حالا این خاک یا عراق است یا ترکیه، به هر جای دیگر ما باید مواظبت کنیم. هیچ تولیدکننده‌ای حق ندارد بازار را خراب کند. آنهم به خاطر اینکه می‌خواسته یک محموله بفرستد که پول به دست آورد. این موارد به کنترل نیاز دارد. سال ۹۸ که سال رونق تولید بوده و سال ۹۹ که سال جهش تولید است و صادرات راه تحقق این راه‌شعار است، صادرات سالم تضمین‌کننده آوردن پول روی سرفه مردم است. طول می‌کشد ولی زیربنایی است.

■ سیاست توسعه تجارت ایران با کشورهای آسیایی و منطقه در حالی ابعاد تازه‌ای به خود گرفته که مشکلات ما به دلیل تعهدات ارزی و مسائل نقل و انتقالات بانکی، کار را خیلی سخت کرده است. چه راهکاری برای بازگشت ارز حاصل از صادرات در دستور کار قرار گرفته است؟ رابطه تجاری تهرانی به چه طریقی در حال اجاست؟

سیستم بانکی و اقتصاد بین‌الملل اسیر دلار امریکاست. بنابراین ما باید طوری سیاست خود را تنظیم کنیم که از اسارت بیرون بیاییم و بتوانیم این سیستم را دور بزنیم. ما داریم این کار را می‌کنیم. دنیا هم در تلاش است تا این کار را بکند. بیش از چندین سال است که ایران در این زمینه بسیار متبحر شده است. امروز برای ما تحریم ممنوعیت نیست بلکه هزینه است. ما داریم از فرصت‌های دنیا استفاده می‌کنیم. امروز هیچ کالایی در دنیا نیست که برای ما قابل دسترس نباشد. حتی اگر در امریکا و کانادا تولید شود. وقتی پول داشته باشید می‌توانید کالا را به داخل کشور برسانید. اما هزینه بالا می‌رود. پس باید تمام تلاش‌مان این باشد که هزینه‌های خودمان را پایین بیاوریم.

نقل و انتقالات بانکی به‌صورت رسمی خیلی مشکل است ولی ما این کار را از طریق غیررسمی انجام می‌دهیم. روش کالا به کالا هم امروز در کشور اجرا می‌شود. تقریباً می‌توان گفت که همه کشورهای طرف تجاری ما از آن استقبال می‌کنند. کشورهایی که ما به آنها مراجعه می‌کنیم قبلاً به ما کالایی را می‌فروختند اگر امروز از آنها تخريم بشدت ضرر می‌کنند، ما می‌گوییم که اگر می‌خواهید این کالا را به ما بفروشید و همچنان ما بازار شما باشیم راه آن این است که جنس مورد نیازتان را ما تأمین کنیم. ما از طریق تهاتر می‌توانیم در چرخه‌های تولید هم قرار بگیریم.

■ چرا با توجه به ضرورت جاری و نیازهای کنونی کشور رویکرد تهرانی چنان که باید مورد توجه قرار نمی‌گیرد و بعضاً یک نگاه منفی در داخل نسبت به آن وجود دارد؟

تقابل به تهاتر کم و سازوکار واراده لازم در سازمان‌های دولتی برای تهاتر ضعیف است. حالا من دلائل آن را نمی‌گویم؛ چون مطلوب نیست و نمی‌خواهم وارد آن مباحث شوم. دولت باید واحدهای صادرکننده و واردکننده را وادار کند تا به سازوکار تهاتر به‌صورت جدی توجه کنند. اگر این کار انجام شود هم صادرات ما به‌سرعت افزایش پیدا خواهد کرد، هم به نیازهای وارداتی ما بهتر پاسخ داده خواهد شد. به‌هر حال ما کشوری هستیم که بخش عمده‌ای از تولیدات‌مان منکی به واردات مواد اولیه و ماشین آلات است. ما باید پاسخگوی نیازوارزداکننده‌ها باشیم.

■ مصداقی می‌فرمایید که این تهاتر به چه طریقی انجام می‌گیرد؟

من قطعاً وارد مصداق نمی‌شوم. چون امریکایی‌ها به طرف‌های تجاری ما فشار می‌آورند و آنها راحت فشار قرار می‌دهند. ولی ما به هر کشور طرف تجاری خود پیشنهاد تهاتر دادیم که امکان تأمین کالای مورد نیازشان را داشته‌ایم مورد استقبال واقع شد.

امور اقتصادی خود به یکباره با یک طرف تجاری خویش به چنین چارچوب همکاری اقتصادی رسید، دچار ناراضیاتی عمیق شدند. به نظر من این کار یکی از موفقیت‌های بزرگ دولت آقای روحانی است.

■ برخی می‌گویند امتیازاتی که ایران به موجب این توافقنامه به چین واگذار می‌کند، نامتوازن است.

اولاً حتماً کسانی که این مطلب را گفتند نمی‌دانند که ماهیت این سند همکاری چیست. اصلاً چنین مواردی در این سند وجود ندارد. این یک سند و چارچوب همکاری‌های بسیار متوازی است که دو طرف در همه پندهای آن جهت تصمیم‌گیری بر اجرا یا عدم اجرا اراده کامل دارند بررسی شرایط در هر زمان برای دو طرف بسیار مهم است و جزو روح این سند و چارچوب همکاری محسوب می‌شود. فکر می‌کنم کسانی که با روح این سند همکاری آشنا نیستند قضاوت‌هایی می‌کنند. البته منظورم دوستان ما هستند، یکسری دشمنان همیشه هستند که تکلیفشان معلوم است شما هر کار کنید ایراد می‌گیرند- ولی الان خطاب به دوستان است. کسانی که داشنان برای توسعه ایران می‌تپید بدانند که این یک سند بسیار متوازی است ضمن اینکه فعلاً در حال آماده و نهایی شدن در طرف ماست. این سند همکاری در طول مذاکرات ممکن است خیلی تغییر شکل پیدا کند که باید منتظر باشیم تا مذاکرات آن آغاز شود.

■ آیا انعقاد چنین موافقتنامه‌هایی با سایر کشورها از جمله روسیه هم در دستور کار است؟

من وارد مصداق نمی‌شوم. کشورهای دیگر هم هستند. ما درباره هر کشوری که احساس کنیم روابط تجاری و سیاسی و فرهنگی ما با آن به یک بلوغ جدی و لازم رسیده باشد، حتماً سند همکاری از این نوع را امضا می‌کنیم. ایران کشوری است که مورد سیاست خارجی و اقتصاد خود به‌صورت مستقل

■ سند همکاری ایران و چین یک شاهکار سیاسی – اقتصادی است. واکنش دشمنان ما مانند امریکا و انگلیس و رژیم صهیونیستی در برابر این سند چه بود؟ خیلی ساده است. منویات و ذهنیت‌شان هم روشن شد. غربی‌ها به سرکردگی انگلوسکون‌ها به دنبال فشار بر ایران برای عدم پیشرفت و ۲) افتادن به روزمرگی هستند. این دو خط‌ساز برای ایران است. مبتلا شدن به روزمرگی و ندیدن تحولات منطقه و جهان و دچار روزمرگی شدن، نتیجه‌اش عدم توسعه است. این سند همکاری درست ضد این دو اتفاق است و عصبانیت آنهاهم دقیقاً به همین دلیل بود. آنها به این دلیل که ایران تحت فشارهای بی‌نهایت و حد‌انگیزی در مدیریت امور اقتصادی خود به یکباره بایک طرف تجاری خویش به چنین چارچوب همکاری اقتصادی رسید، دچار ناراضیاتی عمیق شدند. به نظر من این کاری که از موفقیت‌های بزرگ دولت آقای روحانی است

■ گرچه عمر معاونت دیپلماسی اقتصادی کوتاه است ولی موفقیت‌های خیلی خوبی در جهت دادن به ضرورت‌های تجارت خارجی کشورمان وجود داشته است. مابه‌طور مثال از مرزها بازدید داریم. گمرکات ما با توجه به نیازهایی که برای تجارت با همسایگان خود داریم در مانیتورینگ ما هستند. نمایندگان وزارت امور خارجه در تمام استان‌ها حضور دارند. یکی از وظایف این نمایندگان، رصد وضعیت اقتصادی استان، بازدید از نقاط مرزی، گمرکات، ظرفیت‌ها و مشکلات و موانع تجاری استان‌های مرزی است. ما در سراسر دنیا و در بیش از ۱۴ کشور نمایندگی و حضور فعال داریم. همه این نمایندگی‌ها بسیج هستند تا ظرفیت‌های تجاری ایران را معرفی و ظرفیت‌های تجاری آن کشور را به‌داخل منتقل کنند

■ انعقاد دارم که تجارت خارجی از سیاست خارجی جدا نیست. شما نمی‌توانید یک سیاست خارجی و یک تجارت خارجی متفاوت داشته باشید. نمی‌توانید بایک کشور در سیاست خارجی دعوا کنید و از طرف دیگر به آن کشور صادرات داشته باشید. شما نمی‌توانید در منطقه‌ای رفتار نامانوسی داشته باشید و بخواهید به آنجا صادرات هم داشته باشید. تجارت خارجی و سیاست خارجی در یک جهت هستند. تجارت خارجی ما باید منسجم و متمرکز شود. من اگر تصمیم گیر بودم می‌گفتم که تجارت خارجی باید زیر نظر وزارت امور خارجه بیاید. همه سازمان‌ها موظف هستند که در تجارت خارجی به توصیه‌های وزارت امور خارجه توجه کنند. البته از نظر سازوکار، ستاد هماهنگی روابط اقتصادی خارجی در وزارت امور خارجه وجود دارد که از سال ۱۳۶۰ براساس مصوبه هیات دولت تأسیس و آیین نامه آن در سال ۱۳۷۲ برای بار دیگر بازبینی قرار گرفته است. بر این اساس و طبق قانون موجود بایستی کلیه فعالیت‌های اقتصادی در خارج از کشور در این ستاد بررسی و مورد تأیید قرار گیرد. این موارد باید اجرایی شود و دولت و مجلس آن را حمایت کنند. باید از ستاد بپرسند که چه اقداماتی انجام داده است و کار سامانی خود را با ستاد هماهنگ نکرد باید پاسخگو باشد.

امروز همه سازمان‌ها نشسته‌اند و دارند برای وزارت امور خارجه دستورالعمل می‌نویسند. اما این دستورالعمل‌ها را با چه ابزاری باید اجرا کنند؟ ما خیلی مشاqqیم که همه ما موریت‌ها برای وزارت خارجه تعریف شود ولی باید ابزار اجرایی آن وجود داشته باشد. ما در ۱۴۳ کشور دنیا نمایندگی داریم. هیچ سازمانی ظرفیت ما را در خارج از کشور ندارد. نمایندگی‌های ما به بهترین و به روزترین اطلاعات دسترسی دارند و براحتی می‌توانند با رؤسای جمهوری، معاونان رئیس‌جمهوری و وزرا ملاقات کنند. بهترین کانال برای استفاده از تجربیات صنعتی و اقتصادی کشورهای دیگر وزارت امور خارجه است. امیدواریم به جای انتقاد از وزارت خارجه ابزار کار در اختیار ما بگذارند. ما در دولت باید این موضوع را جدی بگیرند. ما اگر می‌خواهیم وزارت خارجه موفق داشته باشیم باید برنامه‌ریزی و حمایت هم داشته باشیم. دنیا هم به این سمت می‌رود. شما ژاپن و کره را در نظر بگیرید. تجارت خارجی‌شان تحت کنترل است. رفتار سیاسی شما با آن کشور درست نباشد، تجارت خارجی آن کشور با شما وضعیت دیگری خواهد داشت. امروز بخش عظیمی از قدرت امریکا در سیاست تجاری این کشور متمرکز شده است. اروپا متحد امریکاست و ببینید در روابط تجاری چقدر با آنها تحقیرآمیز رفتار می‌شود؛ زیرا سیاست خارجی امریکا در اختیار سیاست اقتصادی آن است. ما در مواردی توصیه کردیم که از یک کشور مشخصی جنس نخورند، اما به ما پاسخ دادند که بازار ما نیاز دارد. با زمانی که توصیه می‌کنیم تهاتر باید در تجارت خارجی ما محور باشد نباید هیچ کسی بی‌توجه باشد و خارج از این سیاست عمل کند. رسانه‌ها روی تمرکز در تجارت خارجی کار کنند. من احساس می‌کنم کسی که وزارت خارجه را اداره می‌کند باید در تجارت خارجی هم دخالت داشته باشد. البته ما برای این کار ابزاری‌های قوی می‌خواهیم. اگر زمانی قرار باشد که وزارت خارجه مسئول تجارت خارجی هم باشد باید بتوانیم نیروهای خیلی خوبی را گزینش کنیم. خوشبختانه ما در یکی دو سال اخیر نیروهای بسیار خوبی را در بخش اقتصادی توانسته‌ایم جذب کنیم. اما تا آنها به نیروهای حرفه‌ای دنیا دیده تبدیل شوند، زمان می‌برد.

■ شنبه ۲۵ مرداد ۱۳۹۹
■ سال بیست‌وششم
■ شماره ۷۴۱۹

تغییرات ساختاری جدی، تمرکز و هماهنگی بیشتر مجلس و دولت نیاز داریم.

■ اما به نظر نمی‌رسد که مجلس یازدهم چندان با دولت آقای روحانی همراهی داشته باشد.

من به اصل وجود انتقاد اعتقاد دارم و معتقدم بدون نقد، شاهد توسعه و رشد نخواهیم بود. کشورهای توسعه یافته با همین اساس رشد کردند. مجلس هم در کنار سایر نهاده‌ها و رسانه‌ها باید نقدهای خود را مطرح کند ما نیز در وزارت امور خارجه باید خود را اصلاح و تقویت کنیم اما در کنار آن، منتقدان باید راهکار هم بدهند و مسئولیت این کار را هم بپذیرند. اگر می‌گویند که دولت باید این کار را انجام دهد همه باید پاسخگو باشند که اگر روزی مشکلی پیش آمد، پای آن بیایستند. جمع این کار را انجام دهد همه باید پاسخگو باشند که اگر روزی مشکلی پیش آمد، پای آن بیایستند. مردم امروز می‌گویم که باید کمک کنیم راه صادرات باز شود. اگر صادرات افزایش یابد، قیمت کالا در کشور هم تا ایجاد تعادل بالا می‌رود ولی ارز مورد نیاز کشور برای ادامه توسعه و تولید تأمین می‌شود. تولید که اضافه شد اشتغال ایجاد می‌شود و مردم باید از انجام صادرات دولت حمایت کنند. ما باید مردم خود را از طریق تلویزیون و مطبوعات روشن کنیم و به آنها بگوییم مشکلات کجاست و تاکنون چه کردیم. کسی نمی‌تواند معجزه کند. آقای ظرفی در رابطه با مجلس تصمیم گرفته‌اند که ارتباط فعالی با این نهاد داشته باشند و هر سؤالی که از سوی مجلس مطرح شود، ما آماده پاسخگویی هستیم و از همه مهم‌تر آماده تبادل نظر.

■ اخیراً از سوی مجلس پیشنهادی برای تغییر عنوان وزارت خارجه به وزارت خارجه و تجارت بین‌الملل مطرح شده است، نظر شما چیست؟

من شخصاً اعتقاد دارم که تجارت خارجی از سیاست خارجی جدا نیست. شما نمی‌توانید یک سیاست خارجی و یک تجارت خارجی متفاوت باشید. نمی‌توانید با یک کشور در سیاست خارجی دعوا کنید و از طرف دیگر به آن کشور صادرات داشته باشید. شما نمی‌توانید در منطقه‌ای رفتار نامانوسی داشته باشید و بخواهید به آنجا صادرات هم داشته باشید. تجارت خارجی و سیاست خارجی در یک جهت هستند. تجارت خارجی ما باید منسجم و متمرکز شود. من اگر تصمیم گیر بودم می‌گفتم که تجارت خارجی باید زیر نظر وزارت امور خارجه بیاید. همه سازمان‌ها موظف هستند که در تجارت خارجی به توصیه‌های وزارت امور خارجه توجه کنند. البته از نظر سازوکار، ستاد هماهنگی روابط اقتصادی خارجی در وزارت امور خارجه وجود دارد که از سال ۱۳۶۰ براساس مصوبه هیات دولت تأسیس و آیین نامه آن در سال ۱۳۷۲ برای بار دیگر بازبینی قرار گرفته است. بر این اساس و طبق قانون موجود بایستی کلیه فعالیت‌های اقتصادی در خارج از کشور در این ستاد بررسی و مورد تأیید قرار گیرد. این موارد باید اجرایی شود و دولت و مجلس آن را حمایت کنند. باید از ستاد بپرسند که چه اقداماتی انجام داده است و کار سامانی خود را با ستاد هماهنگ نکرد باید پاسخگو باشد.

امروز همه سازمان‌ها نشسته‌اند و دارند برای وزارت امور خارجه دستورالعمل می‌نویسند. اما این دستورالعمل‌ها را با چه ابزاری باید اجرا کنند؟ ما خیلی مشاqqیم که همه ما موریت‌ها برای وزارت خارجه تعریف شود ولی باید ابزار اجرایی آن وجود داشته باشد. ما در ۱۴۳ کشور دنیا نمایندگی داریم. هیچ سازمانی ظرفیت ما را در خارج از کشور ندارد. نمایندگی‌های ما به بهترین و به روزترین اطلاعات دسترسی دارند و براحتی می‌توانند با رؤسای جمهوری، معاونان رئیس‌جمهوری و وزرا ملاقات کنند. بهترین کانال برای استفاده از تجربیات صنعتی و اقتصادی کشورهای دیگر وزارت امور خارجه است. امیدواریم به جای انتقاد از وزارت خارجه ابزار کار در اختیار ما بگذارند. ما در دولت باید این موضوع را جدی بگیرند. ما اگر می‌خواهیم وزارت خارجه موفق داشته باشیم باید برنامه‌ریزی و حمایت هم داشته باشیم. دنیا هم به این سمت می‌رود. شما ژاپن و کره را در نظر بگیرید. تجارت خارجی‌شان تحت کنترل است. رفتار سیاسی شما با آن کشور درست نباشد، تجارت خارجی آن کشور با شما وضعیت دیگری خواهد داشت. امروز بخش عظیمی از قدرت امریکا در سیاست تجاری این کشور متمرکز شده است. اروپا متحد امریکاست و ببینید در روابط تجاری چقدر با آنها تحقیرآمیز رفتار می‌شود؛ زیرا سیاست خارجی امریکا در اختیار سیاست اقتصادی آن است. ما در مواردی توصیه کردیم که از یک کشور مشخصی جنس نخورند، اما به ما پاسخ دادند که بازار ما نیاز دارد. با زمانی که توصیه می‌کنیم تهاتر باید در تجارت خارجی ما محور باشد نباید هیچ کسی بی‌توجه باشد و خارج از این سیاست عمل کند. رسانه‌ها روی تمرکز در تجارت خارجی کار کنند. من احساس می‌کنم کسی که وزارت خارجه را اداره می‌کند باید در تجارت خارجی هم دخالت داشته باشد. البته ما برای این کار ابزاری‌های قوی می‌خواهیم. اگر زمانی قرار باشد که وزارت خارجه مسئول تجارت خارجی هم باشد باید بتوانیم نیروهای خیلی خوبی را گزینش کنیم. خوشبختانه ما در یکی دو سال اخیر نیروهای بسیار خوبی را در بخش اقتصادی توانسته‌ایم جذب کنیم. اما تا آنها به نیروهای حرفه‌ای دنیا دیده تبدیل شوند، زمان می‌برد.

■ در مورد عملکرد معاونت دیپلماسی اقتصادی وزارت امور خارجه به‌فرمایید. از زمان تشکیل این معاونت انتقاداتی درباره عملکرد آن و رازینشان اقتصادی و تجاری مستقر در کشورهای مختلف مطرح شده است از جمله اینکه گفته می‌شود وزارت خارجه در راستای توسعه صادرات غیرنفتی ضعیف عمل کرده است و دیگر اینکه وزارت خارجه به شرایط امروز همانند مناز صلیح می‌نگرد. پاسخ شما به این انتقادات چیست؟

من فکرمی‌کنم کسانی که کتاب‌هایی که در مورد تحریم‌ها نوشته شده را خوانده باشند، می‌دانند بخش عمده‌ای از سازوکاری که امریکایی‌ها برای فشار به ایران به کار گرفته‌اند، براساس اطلاعاتی است که از داخل کشور ایران جمع‌آوری می‌شود. اینکه من مصاحبه کنم و هر روز بگویم که ما داریم چکار می‌کنیم و چگونه تحریم‌ها را دور می‌زنیم یک اشتباه است. ما نمی‌توانیم درباره خیلی از کارها توضیح دهیم و نخواهیم گفت. ما الان در معاونت دیپلماسی اقتصادی و چه در سایر بخش‌های وزارت خارجه حرکت دشمن را در رابطه با تحریم تحت‌نظر داریم و به تناسب فشارهایی که آنها ایجاد می‌کنند، به دنبال راهکار می‌گردیم. ما اولاً سعی می‌کنیم این راهکارها را از طریق مکاتبات منتقل کنیم و ثانیاً در طول جلسات بتوانیم هم گزارش بدهیم و هم راهکار پیشنهاد بدهیم.

گرچه عمر معاونت دیپلماسی اقتصادی کوتاه است ولی موفقیت‌های خیلی خوبی در جهت دادن به ضرورت‌های تجارت خارجی کشورمان وجود داشته است. ما به‌طور مرتب از مرزها بازدید داریم. گمرکات ما با توجه به نیازهایی که برای تجارت با همسایگان خود داریم در مانیتورینگ ما هستند. نمایندگان وزارت امور خارجه در تمام استان‌ها حضور دارند. یکی از وظایف این نمایندگان، رصد وضعیت اقتصادی استان، بازدید از نقاط مرزی، گمرکات، ظرفیت‌ها و مشکلات و موانع تجاری استان‌ها ویژه استان‌های مرزی است. ما در سراسر دنیا و در بیش از ۱۴ کشور نمایندگی و حضور فعال داریم. همه این نمایندگی‌ها بسیج هستند تا ظرفیت‌های تجاری ایران را معرفی و ظرفیت‌های تجاری آن کشور را به‌داخل منتقل کنند. بنابراین ما یک شبکه گسترده‌ای در حوزه اقتصادی هستیم و سعی کردیم در این سال‌ها فعال بوده و نیازهای کشور را تحت نظر داشته باشیم و به تغییر ساختار، رفع نواقص و برطرف کردن نیازها کمک کنیم. نمایندگی‌های ما تلاش می‌کنند که با بخش خصوصی در ارتباط فعال باشند. البته روحیه وزارت خارجه در سال‌های گذشته یک روحیه عمدتاً سیاسی بوده است. کار سختی است که ما بتوانیم این سازوکار را به یک نگاه اقتصادی تبدیل کنیم. نمایندگی‌های ما در کشورهایی که طرف جدی ما هستند از جمله در چین، هند، روسیه، عراق، افغانستان خواب‌شانه روز ندارند. اگر می‌ببینید که در اوج بحران کرونا برای کشورها باز شده و مشکل تردد کامیون‌های ما رفع می‌شود و وارد کشور می‌شوند و همه ایرانی‌هایی که در سایر کشورها دچار مشکل بوده به ایران بر می‌گردند، همه در نتیجه اقدامات وزارت خارجه بود. وزارت خارجه خود را موظف می‌داند که در مقطع کوتاه همه مرزها را باز کند که با وجود فشارهای زیاد کار بسیار بزرگی بود. ما در همین ماه‌های اخیر توانستیم ضعف‌ها و کمبودها را با آموزش و ارسال دستورالعمل‌ها بهبود دهیم.

یکی از مشکلات موجود در تجارت خارجی که باید به آن توجه جدی شود تمرکز در این زمینه است. ما الان دچار پرانگه‌داری در مرزها و تجارت خارجی هستیم. گاهی صادرکنندگان ما رقابت‌هایی را انجام می‌دهند که نباید در خارج از کشور انجام شود. باید به‌دنبال تمرکز در بازارهای صادراتی خود بوده‌ود در صادرات به کشورهای میزبان وحدت رویه باشد. این یکی از نیازهای تجارت خارجی ایران است که وزارت خارجه بشدت روی آن کار می‌کند. بحث همسایگان در اولویت مطلق ماست. اگر اصلاح ساختار اقتصادی اتفاق افتاده و تمرکز بر همسایه‌ها و شرق انجام شده، نقش وزارت خارجه بسیار باز بوده است. کسی در خارج از کشور جز ما حضور ندارد. وزارت خارجه یک سازمان بی‌پدلی است. اگر شما هر موفقیتی را در خارج از کشور ببینید قطعاً بخش عمده‌ای از آن مدیون تلاش وزارت امور خارجه است. اگر ما شاهد رشد تجارت و بازاریابی هستیم ناشی از اقدامات وزارت خارجه است. برنامه‌هایی که ما برای تجارت خارجی داریم، موافقتنامه‌های اقتصادی، موافقتنامه تجارت ترجیحی را با اوراسیا امضا کرده‌ایم. این موفقیت بزرگی برای دولت بود. ببینید که زمینه ساز موافقتنامه چه نهادی است؟ چه کسی با آن کشورها برای امضای موافقتنامه زمینه‌سازی می‌کند. چه کسی اصرار دارد بازارهای صادراتی ما باید ثبات داشته باشند و بعضی از نیازهای خودمان در داخل کشور بگذریم تا بازارهای صادراتی خود را حفظ کنیم. باید دید چه کسی پیشنهاد این اقدامات است. ما برای این کار حقوق می‌گیریم، تعهد داریم و من فکر می‌کنم که دستاوردهای وزارت خارجه در این دو سال ونیم قابل قبول بوده است. مردم می‌بینند که سفرخاننده‌های ما چگونه به‌دنبال کارهای اقتصادی هستند و به‌دنبال پیدا کردن بازار برای صادرکنندگان هستند و بعضی اوقات در محافل مختلف می‌دوهند امیدواریم اینکه در خلال مختلف موارد مورد انتقاد قرار بگیریم، این خستگی را برای سفرخاننده‌های ما باقی نگذارند. بویژه با انتقاداتی که مستندی ندارد. ما خیلی فراتر از دیپلماسی اقتصادی فعالیت می‌کنیم و به‌اصلاح ساختار کمک می‌کنیم در حالی که این اقدامات جزو وظایف ما نبوده‌اما احساس ملی‌ماتست که باید در این شرایط کمک کنیم تا این دوران را بگذرانیم. امیدواریم با آموزش‌های تخصصی بیشتر و سازمان یافته‌تر بتوانیم کیفیت کار را در نمایندگی‌ها بالا ببریم.